

Адам Пшехшта

Акули і дрібна рибка

ПолігНОТ

Адам Пшехта

Акули і дрібна рибка

ПоліНОТ

Акули і дрібна рибка (Вовчий легіон – 8)

Адам Пшехшта

Переклад з польської -- полігНОТ

<https://www.facebook.com/pg/PoligNOT>

Заходьте на мою сторінку на Facebook і підписуйтеся, щоб довідуватися про нові переклади.

Поручик Томчак припав до трофейного німецького траншейного перископа, нервово оглядаючи нейтральну зону. Противник насідав. За годину до цього передові сили танкової дивізії “*Kempf*” розбили дві роти на старанно приготованій, глибоко розташованій, оборонній лінії над Млавою. Це не віщувало нічого доброго на майбутнє...

Німецькі літаки домінували в небі, танкові сили діяли сміливо і професійно, а солдати билися запекло, не шкодуючи ні свого, ні чужого життя. Здавалося, це мало якийсь зв'язок з одичними технологіями, які повсюди використовувалися III Рейхом. На відміну від росіян, які зосередилися на бойовому використанні цих приладів, німці воліли впливати на психіку власних людей. Скидалося на те, що успішно.

-- Пане поручику, телефон! – вигукнув один з жандармів, що супроводжував Томчака.

Той бігом кинувся до встановленого за п'ятдесят метрів апарата.

-- Поручик Томчак слухає, -- кинув.

-- Капітан Пажицький, -- представився співрозмовник. – Як там ситуація? Доповідайте! – поквапив нетерпляче.

-- Поки що тримаємося, німці швидше проводять розвідку, ніж нападають.

-- Але...?

-- Ми зазнаємо важких втрат, найбільше нам докучає їхня авіація. Більшість наших солдатів не мають досвіду, а схема бомбардування плюс танкова атака працює ідеально. Вони щойно знищили дві наших роти. Якби ми зупинили їхні літаки...

-- Може Вам ще зірку з неба дістати? – гірко пожартував капітан. – Ми бережемо наші повітряні сили, я чув, керівництво має намір щось зробити з тими нальотами, однак, не раніше, ніж за два дні.

-- Бо?

-- Хуй їх знає! – гаркнув Пажицький. – Гадаєте, Комендант мені доповідає?! Радійте, що вас не турбують “Дробарки”. Саме з ними б’ються наші найкращі підрозділи. Вчора прорвали оборонні лінії на Волині. Ви повинні були отримати танкову підтримку, але все, що було, пішло на схід.

Тишу, відносно тишу, бо інколи лунали поодинокі постріли, обірвало завивання сирен.

-- По криївках, летять! – заверещав якийсь капрал.

У блакитному, безхмарному небі з’явилися німецькі літаки, які летіли в ідеальному бойовому порядку. Вони наближались. Протиповітряна оборона почала обстріл, заскреготали кулемети Гочкіса.

-- Що мені робити? – кинув Томчак капітанові.

Він приїхав з Варшави, щоб оглянути цю ділянку фронту, ознайомитися з ситуацією. Сьогодні вранці закінчив і вислав кур’єром докладний рапорт.

-- Поки що залишайтеся, -- вирішив Пажицький. – Тільки пам’ятайте: я не дозволяю Вам бавитися в героя! А тепер в криївку!

-- Слухаюсь! -- відповів похмуро Томчак у мовчазну вже слухавку.

-- Пане поручику... -- поквапив його жандарм. Він тримав у бойовій готовності пістолет-кулемет Морса, раз за разом тривожно поглядав на літаки, що наближались.

-- Ходімо! – вигукнув Томчак, хапаючи випрошену у квартирмейстера гвинтівку Маузера.

Перебуваючи – навіть тимчасово – в окопах, він волів мати під рукою зброю, яка стріляла далше, ніж на двісті метрів. Вони побігли, швидше відчуваючи, ніж чуючи перші вибухи. Бомби впали на розташований неподалік невеличкий гай. Земля затремтіла, до них долинув тільки довгий гул, який перейшов у тріск.

-- Йобані Штуки! – заверещав Томчак, коли на якусь мить запанувала тиша.

Йому відповіло завивання пікіруючих Юнкерсів і свист падаючих бомб, від якого кров стигла в жилах.

***

Останні вцілілі танки *9TP*, ляскаючи гусеницями, вийшли назустріч німцям. На лівому фланзі завирувало, добре замаскована

батарея протитанкових *Бофорсів* впритул обстріляли ворожі машини, було чути крики польської піхоти, що йшла в контрнаступ. Тоді в небі з'явилися *Юнкерси*, вишикувались ешелонами над полем бою. Вони наближались з метою розбомбити розташовані за лінією окопів міномети, які підтримували атаку.

-- Потрібно повертатися в криївку! – нагадав один з жандармів, що супроводжували Томчака.

Поручик відігнав його нетерплячим рухом руки й закусивши губи, знов почав спостерігати за полем бою. Якщо німці знищать артилерію, оборона лусне; після кількох днів невпинних атак люди були на межі виснаження. Ворог панував у повітрі, підкріплень не надходило...

Поміж літаками почали з'являтися білі хмаринки – обслуга зеніток робила, що могла. За мить одна з машин звалилася на крило, тягнучи за собою смугу чорного диму, інша розвернулася, однак, решта вміло перелаштувалася і наближалася немов германська Немезида.

-- Пане поручику, пане поручику! – крикнув підбігаючи кур'єр. – Де капітан? Полковник Дравський загинув!

Томчак брудно вилаявся, дивлячись, як перші літаки переходять в піке. З боку гаю висипала піхота, дехто ніс поранених, інші просто втікали. Контратака захлинулася.

-- Курва, закінчилися боєприпаси до мінометів! – завив хтось позаду.

Томчак мимоволі скулився в окопі, чуючи свист, що наростав. Німці кріпили до бомб трубки, які викликали під час польоту звуки, що діяли на нерви.

Раптово, здавалося без жодних причин, Штуки почали кружляти й падати на землю, мов мокре листя. Кілька літаків з бойового шиків, що налічував понад сорок машин, намагалися розвернутися, але за мить розбилися, немов збиті рукою Бога.

-- Де капітан?! – заверещав знов якийсь солдат з сержантськими пагонами.

-- Я беру командування на себе! – гаркнув Томчак, виходячи зі ступору. – Розташуватися повзводно! Всім боєздатним приготуватися до атаки! Негайно!

Брутальним копняком він зупинив білого, мов стіна рядового, який крадькома намагався накивати п'ятами.

-- Всі до своїх взводів!

Голоси молодших офіцерів, які повторювали його накази, лунали не надто натхненно, проте після кількох хвилин метушні, військо знов почало готуватися до контратаки. Позбавлений повітряної підтримки німецький наступ втратив темп, палаючі рештки танків з хрестами на броні вказували, що оборона ще існує.

-- Скільки в нас залишилося танків? – кинув у простір Томчак.

-- Зараз перевірю, -- зголосився капрал з головою обмотаною просякнутим кров'ю бинтом.

-- Бігом! – дозволив він кивком.

-- Вони знов рушають, -- доповів жандарм, відриваючись від польового бінокля. – Пане поручику, Ви знаєте, що ми повинні... -- почав він вагаючись.

Грубим рухом він відсунув його, глянув на поле бою – німецькі машини відступали, але піхота рушала в наступ.

-- Біжи до телефону, -- кинув. – Скажи їм, що якщо протягом кількох годин ми одержимо допомогу, то утримаємо цю ділянку фронту. І повідом штаб, що карусель крутиться.

-- Що ?!

-- Передай їм: "Карусель крутиться". Виконуй! – гаркнув.

Він повернувся, почувши непевне покашлювання. Перед ним струнко стояв танкіст з обгорілим обличчям.

-- Пане поручику, у нас сім справних, ну... -- на мить він замовк. – відносно справних машин. Одна геть побита, але як треба, то поїде. Кілометр чи два...

Томчак кивнув головою, що зрозумів, тоді вирушив у бік солдатів, які згуртувались поблизу вирубаних в землі й зміцнених дошками сходів, гарячково стискаючи рушниці.

-- Повітряну атаку відбито, -- загорлав він, перекрикуючи звуки бою. – У нас є зброя, здатна поради́ти собі з літаками фріців. Підмога в дорозі, але спочатку ми повинні відкинути ворога, -- він вказав на атаку німців. – Це тільки піхота, як ми. Примкнути багнети!

-- Примкнути багнети! – почувлися голоси вздовж окопу.

-- За мною! – заверещав Томчак, піднімаючись по сходах.

***

Сонце смажило немилосердно, нагріваючи всі металеві частини спорядження. Більшість солдатів вже давно зняли шоломи, на щастя води не бракувало. Раз за разом хтось під'їжджав до завантажених

пораненими машин і приймав від медсестри стакан слабенького чаю. Колону захищали три озброєні важкими кулеметами тачанки й напівгусеничний артилерійський тягач з гаубицею – жалюгідні рештки розбитих на території Західної України військ.

Майор Норбутт-Одоланицький прикрив очі рукою, вдивляючись у клуби куряви на горизонті. Мабуть, саме повертався висланий кілька годин тому патруль. А може й ні...

-- Колона стій! Гармата до бою! – розпорядився він.

Тачанки без наказу висунулися вперед, артилеристи кинулися до гаубиці.

-- Пане майоре, це наші! – вигукнув один з уланів.

-- Гарзд, по місцях, -- наказав Одоланицький.

Він довіряв оку солдата – той вже кілька разів продемонстрував свій соколиний зір – однак траплялося, що відразу за спиною патруля з'являлися переслідувачі. Потрібно готуватися до найгіршого.

Люди залягли в бур'янах, вози усунули в тил, почулося клацання перезарядки зброї. У степу запанувала тиша. Нарешті її розірвав стукіт копит. Одоланицький лічив новоприбулих: дванадцятий, тринадцятий, чотирнадцятий. Одного бракувало.

-- Пане майоре, ми дійшли до лінії "З", вона прямо перед нами, -- доповів вахмістр у просякнутому потом мундирі. – Ми не вступали в контакт з нашими, краще цілою колоною, бо ще б подумали, що ми совіцький патруль...

Одоланицький задумливо кивнув головою, можливо унтер-офіцер мав рацію, краще не ризикувати. Він вже давно зрозумів, що в смерті на війні немає нічого шляхетного, але загинути від куль своїх – справжня дурість.

-- Збираємося! – вигукнув. – Похідний стрій.

Після короткої метушні вони рушили вперед.

-- Он за тим узгір'ям, -- пояснив вахмістр, вказуючи на розташований на відстані кілометра пагорб. – Звідти вже видно бункери. Дійшли, -- кинув усміхнено.

-- Дякувати Богу, -- пробурмотів майор. – Боєприпасів до гаубиці в нас на десять пострілів, а самих кулеметів трохи замало, якби ми наштовхнулися на якийсь великий підрозділ. Що з вами? – запитав, навмисно не уточнивши питання.

Вахмістр зітхнув, почав шукати щось в кишені мундира.

-- Хай йому чорт, в мене закінчилися цигарки, -- зауважив він смутно. Одоланицький не квапив його. Чекав.

-- Ми напоролися на російські танкетки, -- обізвався нарешті унтер-офіцер. – Мабуть, якийсь розвідувальний підрозділ. От вони й поцілили в Вітка...

-- За вами гналися?

-- Ні, перш, ніж повернутися, я переконався, що вони не їдуть за нами, -- пролунала рішуча відповідь.

-- Якого типу?

-- Здається старі, Т-27.

-- Якось трохи дивно, -- Одоланицький витер піт з чола. – Тут вже повинні діяти штурмові підрозділи, а в них є Т-38.

-- Ніби й так, але самі знаєте, пане майоре, як це виглядає. В нас війна, а не маневри. Як їх потовкли, то вони компенсували втрати. Може звідти цей мотлох?

-- Може й так. Поїхали?

Вахмістр мовчки направив коня на пагорб.

-- Погляньте, -- махнув рукою.

Видимі на обрії сіро-білі, бетонні бункери тягнулися рівною шеренгою. Масивні, не дивлячись на відстань, вони випромінювали силу. Лінія “З” від слова “загата”.

Вони почекали, поки до них під'їде решта колони, й рушили попереду. Одоланицький глибоко видихнув, схилився в сідлі, раптово відчувши біль напружених вже багато днів м'язів. Вони доїхали додому. На них чекав відпочинок, перший за весь тиждень гарячий обід, безпека.

-- Шикуйся по чотири! – кинув у нього за спиною вахмістр. – Кроком руш!

Він не почув проклять, якими виснажені солдати привітали б такий наказ ще годину тому. Вони не хотіли, щоб свої сприйняли їх, як банду обірванців, тому вишикувалися ледь не з цирковою точністю. Бункери зростали на очах, але ніхто не вийшов їм назустріч, не привітав. Одоланицький оглянувся через плече – більше десятка возів котилося слідом за уланами, на флангах тачанки, тил охороняла гаубиця. Один з солдатів відділився від групи, під'їхав майже стремено в стремено.

-- Пане майоре! – Одоланицький почув переляканий шепіт. – Бункери...

Білий, мов полотно кавалерист з соколиним оком проковтнув слину.
-- Погляньте...

Офіцер дав коню шпори й відразу перейшов у галоп. За мить він вже побачив потріскані від снарядів щілини для спостереження, розбиті гарматними залпами броньовані башти і... трупи. Десятки трупів в польських мундирах. У вухах дзвеніла тиша.

-- Мабуть, вони пробилися два дні тому, -- обізвався глухо вахмістр.
-- І пішли вперед...

Хтось тихо вилаявся, хтось інший розпачливо заридав.

-- Увага, танки! – долинув до них крик далекозорого улана.

Здалека нарастив гул багатьох моторів, скреготала сталь. Нарешті вони побачили колону російських Т-28. Грубі, нековирні, незграбно похитуючись на вибоїнах, вони нагадували доісторичних ящерів. І були такими ж смертельними. Відчувався запах землі й трави, з неба бив жар. Вони наближалися.

***

Затиснувши зуби, Кроне вбив у карту наступну булавку з маленьким, червоним прапорцем, окинув все поглядом. Деякі території ще оборонялися, але поразка була тільки питанням часу. І не можна було сказати, що хтось десь недопрацював, зробив помилку. Вони не марнували сил на охорону кордонів, зібрали війська для оборони критичних зон: Центрального Промислового Округу і Варшавського Укріпрайону, досі воювали Фортеця Краків і Фортеця Перемишль, билася Мобільна Операційна Група "Лодзь", не здавалася Оксивська скеля, шарпали ворога авіаційні диверсійні групи й партизанські загони. Після смертельної, п'ятиденної битви під Млавою темп атаки німецьких військ впав майже до нуля, однак вистачало, що III Рейх скоював значну частину польських сил. Решта протистояла могутній Червоній Армії й прогнала. Програла кожного дня, коли знекровлені підрозділи, що розпачливо намагалися зупинити неприятеля, відступали в бік Варшави. На штабних картах домінував червоний колір, східний край територій, які ще контролював Головний Штаб, нагадував рвану рану. Але не дивлячись на це, Кроне не міг позбутися думки, що в деяких районах сконцентровано надто великі сили, інші – віддали надто легко, так, наче хтось досі розраховував на чудо, на щось, що змінить хід війни, розіб'є немов молот кільце, що стискалося навколо серця країни. І дозволить перейти в контрнаступ...

“Двієчник” чудово розумів, що це лише мрії. Війна з обидвома сусідами одночасно перевищувала можливості Польщі – і Німеччина, і Росія, кожна з них окремо, володіли вищим потенціалом, ніж Польська Республіка. Хіба що відреагують союзники... Однак ті зараз билися тільки на дипломатичному фронті, намагаючись відбрехатися від підписаних раніше зобов'язань. Ні, це не було якоюсь великою несподіванкою – Пілсудський вже давно передбачив саме такий поворот подій. Просто це нічого не давало...

Кілька днів Кроне розмірковував, чи не кинути це все до біса і не поїхати на фронт з одним з багатьох нашвидкуруч утворених добровольчих загонів. Його зупинила тільки думка, що участь в боях кульгавого солдата не першої молодості аж ніяк не змінить хід війни. Ну й залишалася ще охорона – три жандарми, яких йому доведеться перехитрити, щоб втекти з Варшави, бо згоди командування на виїзд йому точно ніколи не дочекається – Бретцель усвідомив це йому з бруталною щирістю. Взавши до уваги підготовку і можливості своїх охоронців, це буде поважною проблемою... Тому він кожен день з'являвся в Саському Палаці, збирав найновішу інформацію з фронту і робив поправки на величезній карті, що займала кілька квадратних метрів. Так, наче це мало якесь значення... Всі знайомі й друзі Кроне воювали, або полягли в бою, він залишився в Варшаві сам. Загинув під час нальоту криптолог полковник Єжевський, десь зникли Нарбутт-Одоланицький і Томчак, майор Дубіч командував диверсійним загonom, Пренглер-Вільчинський загинув під час нападу на німецький бронепoїзд. А він переставляв на карті прапорці...

Похмурі роздуми обірвав скрип дверей – в кімнату управління операціями зайшов Тадеуш Бретцель. Шеф II Відділу зупинився перед іншою, меншою картою і встромив у неї кілька прапорців блакитного кольору.

-- Що там? – запитав байдуже Кроне.

-- Нарешті ми встановили останні елементи “мережі”, -- відповів Бретцель з дратівливим задоволенням в голосі. – Сьогодні ми збили під Млавою ще двадцять сім літаків.

Кроне знизав плечима. З початку війни Головний Штаб з невідомих причин намагався об'єднати розміщені в околицях більших міст “Каруселі” в потужну структуру, здатну нейтралізувати атаки ворожої авіації. Ця конструкція мала назву “Мережа”.

-- Bravo! – скривився. – Тільки що це нам дасть? “Каруселі” не відкинуть корпус Ковальова, не зупинять Тимошенко...

-- Вони дадуть нам шанс...

-- Лайно вони нам дадуть! – вибухнув Кроне. – Звісно, Совіти зазнають втрат, значно більших, ніж очікували, але через тиждень, максимум два, вони прорвуть оборону Варшавського Району. Гадаєш, вони плакатимуть за додатковою сотнею тисяч вбитих?! Оті всі “Каруселі” й “Глушилки” нічого не варті, авжеж, вони зупинили повітряні нальоти, нівелювали перевагу ворога в повітрі. Ми добилися великої перемоги, завдяки нашим зусиллям нас знищать тільки на землі, повітряний простір залишиться наш...

-- Йди вже додому, Янку, -- лагідно сказав Бретцель.

Рука, яку він поклав на плече друга, трохи тремтіла, але його голос був спокійний.

-- Відпочинь...

Кроне кивнув головою, кречнувши встав і мовчки вийшов з кімнати. Відповів змученим жестом на салют вартових, що стояли в коридорі, махнув посвідченням перед очима молодого поручика, проходячи через кімнату вартових, глибоко видихнув, опинившись назовні. Обвів поглядом навколо, намагаючись заспокоїтися; на Саській площі панував контрольований безлад. В небо дивилися дула обложених мішками з піском зеніток, хтось метушився біля вкритого маскувальною сіткою приладу, маніпулюючи металеву тарілкою, діаметром понад десять метрів, що зловіщо поблискувала – мабуть, це була знаменита “Карусель”. Розмістившись прямо на бруківці, група солдатів перекрикувалася, граючи в покер під поблажливим поглядом офіцера артилерії.

“Двієчник” пройшов повз водія, що дрімав у машині, не дивлячись на фізичну втому, він вирішив піти додому пішки.

-- Сержанте, Вас не дістало, що доводиться конвоювати каліку, замість воювати не фронті? – кинув він насмішкувато на адресу Маруні, який йшов слідом за ним.

-- Я виконую накази, пане полковнику, -- в голосі жандарма вчувалося роздратування. У відповідь Кроне легковажно махнув рукою, звернув на Крулевську.

Під неонову вивіскою кондитерської Ракуского обірванець в кашкеті акомпанував на шарманці худорлявій дівчинці-підлітку.

Дівчина високим, нетренованим голосом співала на мелодію пісні жебраків:

П'ятого липня, сорокового року
На Польщу напав ворог, ніхто не знає його силу.
З заходу рушили танковою навалою,
Але їх зупинили хлопці під Млавою.
На сході сяють зірки більшовиків,
Б'ється піхота, в крові шаблі кіннотників.
“Каруселі” блакитне небо стережуть,
Вороги до нашого дому не дійдуть.

-- Дійсно вороги не дійдуть? – запитав Маруня, коли вони вже продерлися крізь натовп, що оточував вуличних співаків.

-- Сержанте, ми програємо війну! – гаркнув Кроне. – Це вже кінець.

З-за рогу до них долинув нерівномірний тупіт кованих чобіт, солдати навіть не намагалися крокувати в ногу. А може не могли крокувати в ногу? Найкращі підрозділи давно воювали на фронті, тепер мобілізували останніх резервістів, збирали добровольців.

“Двієчник” сумнівався, що вони могли якимось чином вплинути на хід війни. Вже все було вирішено.

***

Зі сну його вирвав дзвінок телефону; сердитий, агресивний, здавалося він з задоволенням розірвав ранкову тишу. Кроне підняв опухлі повіки й глянув на годинник – доходила п'ята ранку.

-- Що за чорт? – буркнув, простягаючи руку до слухавки, Кроне. – Слухаю, -- кинув різко.

-- Капітан Ростоцький, -- відрекомендувався нахаба. – Перепрошую, що розбудив, пане полковнику, але я телефоную за наказом Маршала...

“Двієчник” насупив брови, вмовився на ліжку. Ростоцький був ад'ютантом Пілсудського, особою, якій Комендант цілковито довіряв.

-- Пане полковнику, Ви можете прибути в ГІЗС? Зараз, якомога швидше?

-- Якщо це необхідно...

-- Це прохання Маршала. Повторюю: прохання.

-- Виїжджаю, -- відповів після короткого вагання Кроне. Поспіхом миючись, він думав про дивний дзвінок. Чому зараз, о цій порі?

Росіяни прорвали фронт? Навряд, тоді його розбудив би кур'єр з "Двійки". У Пілсудського була справа до нього? Гаразд, але чому о п'ятій ранку? Яка різниця: о п'ятій, чи, наприклад, о восьмій? Невже ця зустріч відноситься до позаслужбових?

Кроне завмер, простягнувши руку по рушник. До восьмої на території Головного Інспекторату Збройних Сил будуть тільки вартові... Невже справа у цьому? Але для чого? Адже зараз, під час війни, прерогативи Керівника Держави були практично безмежними. Він міг зробити все, не оглядаючись ні на кого. В нього не було причин плести змови.

Закінчивши вмиватися, "двієчник" надів мундир, вже розмірковуючи, як йому добратися до ГІЗС. Виділений йому водій з'явиться перед будинком о пів на восьму, не раніше. Потрібно ловити таксі, або попросити когось, щоб підвіз. Якщо для Пілсудського було важливим, щоб якомога менше людей знало про візит Кроне, дорога була кожна хвилина. О шостій мінялася варта. Він вискочив на вулицю, на ходу застібнув пояс з пістолетом, зупинився, приголомшено дивлячись на машину, яка явно чекала на нього. Без Маруні, чи будь-якого з призначених охороняти його жандармів поблизу.

-- Пане полковнику? – незнайомий йому чоловік в мундирі з відзнаками Автоколони ГІЗС поспішно вийшов з машини, відчинив задні двері. – Їдемо? – запитав.

-- Рушаймо, -- дозволив Кроне, всідаючись у зручне крісло "Пакарда".

Не дивлячись на свої сорок з гаком за плечима, "двієчник" не міг позбутися дитячого захоплення транспортними засобами різних типів, він любив подорожувати машиною, однак сьогодні, з невідомих причин, вуркіт мотора не заспокоював, а дразнив. Щось було не так, явно не так...

Вони прибули на місце за рекордний час, назовні будинку, в якому знаходився кабінет Пілсудського, вже чекав Ростоцький. Привітавшись з Кроне, він пішов попереду – цілком без потреби вказуючи шлях, тричі нетерпляче відмахнувся від вартових. Ніким не зупинені й не контрольовані вони опинилися перед кабінетом Маршала.

-- Я почекаю тут, -- повідомив ад'ютант. – На випадок, якщо буду потрібен.

Кроне постукав і зайшов, не чекаючи на дозвіл. Раз Пілсудському так спішно...

Керівник Держави сидів у кріслі – винятково не інвалідному, на колесах, а звичайному, солідному, оббитому чорною шкірою – і вдивлявся в карту, яка займала майже всю стіну.

-- Коменданте?

-- Підійди ближче, -- попросив Пілсудський.

Карта, що так цікавила Маршала, була вкрита дивними значками. Вони нагадували концентричні кола, що розходяться по воді. Їх супроводжували виражені у відсотках примітки.

-- Я не збираюся перепрошувати, -- сказав Пілсудський без вступів. – Може якби ми мали більше часу... В цій ситуації це вже не має жодного значення.

-- А може все-таки?! – вибухнув Кроне, здивовано відкинувши бар'єр, який довгими місяцями відгороджував його від будь-яких емоцій. – Я вважав Вас... -- він обірвався на півслові, закусивши губи.

-- Своїм ментором? Справедливою людиною? – запитав гірко Маршал. – Я не був ані одним, ні другим. Але я викликав тебе не для цього. Ти офіцер і людина честі, а я твій командир. Тому ти мене вислухаєш, а також зробиш все від тебе залежне, щоб виконати мої накази.

-- Одягнути парадний мундир, поки сюди не прийшли росіяни? З усіма нагородами? – запитав насмішкувато “двієчник”. – Бо війну ми вже програли!

Йому відповів сухий сміх Пілсудського.

-- Річ у тому, що ми ще зовсім не програли, тільки завдяки тобі нам завдадуть остаточної поразки...

Відкинувши будь-яку видимість ввічливості, розлючений офіцер опустився перед кріслом на одне коліно, щоб поглянути Маршалові в обличчя.

-- Якщо Ви маєте намір продовжувати про моє так зване “програмування”, то... -- Керівник Держави жестом обірвав його, і Кроне наперекір собі – послухно замовк.

-- Ні, справа не в цьому, -- відповів змученим тоном, майже промурмотів Пілсудський. – Ти не зрадник і тебе не запрограмували росіяни. Справа зовсім в іншому. Розумієш, ми на шляху до перемоги в цій війні...

Підпухлі очі чоловіка в кріслі гарячково сяяли, бліде, вкрите мережею блакитних прожилок обличчя вкрилося потом.

-- Коменданте, я покличу лікаря...

-- Ні, -- гаркнув Пілсудський і схопив офіцера за зап'ястя. – Я не збожеволів, поглянь на карту!

-- І що я там побачу! – крикнув Кроне, вириваючи руку. – Кольорові кружальця?!

-- Янку, я прошу тебе... Дай мені кілька хвилин.

“Двієчник” зірвався з місця і підійшов до вікна, затискаючи кулаки.

-- Гаразд, -- буркнув. – Я слухаю.

-- Знаєш, в чому полягає техніка, яку застосовують німці?

-- Вони діють на психіку. Пробуджують волю до боротьби за фюрера, усувають страх і людські почуття. Солдат повинен сліпо виконувати накази, бути відважним і безжальним.

-- Так. Я наказав Наркевичу вивчити можливості, які дають подібні апарати. От йому і вдалося... Наперекір усім очікуванням.

-- Не зрозумів? Адже ми нічого такого не робили. – Кроне насупив брови. – Я знав би.

-- Ми не мавпували німців. Йодко-Наркевич пішов далі, значно далі.

Несподівано “двієчник” пригадав собі недавню розмову з науковцем, дивний натяк про якийсь таємничий прилад.

-- Як і з процедурами, які застосовують німці, сигнал передається за допомогою радіохвиль. Ти знаєш, що від початку війни, о сімнадцятій двадцять всі слухають радіо?

Кроне кивнув головою – дійсно, щоденна передача, в якій повідомляли про найновіші накази Головнокомандувача, була, мабуть, найпопулярнішою програмою Польського Радіо.

-- Статистичні дані вказують, що в нас два мільйони радіоприймачів, -- продовжував Пілсудський. – Цього достатньо, щоб бути певним, що моє послання вислухають всі, або майже всі. Жменька, яка цього уникне, не матиме жодного впливу на події...

-- Яке послання?!

-- Те, яке я проголошу сьогодні о сімнадцятій двадцять, коли солдати й цивільні всядуться перед радіоприймачами. Жінки, діти, старші люди, -- простогнав Маршал, закриваючи обличчя руками.

-- Що це дасть? Ви натхнете їх волею до боротьби? На це вже надто пізно.

-- Не зовсім... Німці зосередили зусилля, намагаючись викликати довіру до фюрера, Гітлер періодично бере участь в радіопередачах, а підключена до передавачів одична апаратура забезпечує, щоб його слова сприймалися беззаперечно і викликали потрібні йому емоції. Наркевич... назвав свій прилад "Ловець Душ" і налаштував на мій, тільки мій голос. Коли я закличу до боротьби, апарат понівечить психіку слухачів, знищить її та направить на єдину мету: вбивати. Німці зупинилися на півдорозі; вважали, що достатньо посилити те, чого можна добитися звичайними методами: солдат буде краще воювати, робітник на заводі докладе більше зусиль до праці й нікому, абсолютно нікому не спаде на гадку ставити під сумнів накази фюрера.

Маршал на мить замовк, важко дихаючи, незграбним рухом витер з чола піт.

-- Ми тренуємо солдата, щоб він вмів вбивати, вже після його першого бою знаємо, що у відповідній ситуації він це зробить, але цивільний, навіть такий, у якого є відповідні нахили – досконала стрільба чи володіння шаблею... Його психіка йому цього не дозволить. Однак... Уяви собі жінку, яка впевнена, що її зганьбили, що на її очах вбили дітей... І вона запалає жагою помсти. Сильною, непереборною жагою помсти. Вона не дбатиме про своє життя, бажатиме тільки вбити якомога більше ворогів, перш, ніж померти... Уяви собі юнаків, на очах яких гвалтували їхніх матерів і сестер, чи принаймні переконаних в цьому, які це пам'ятають, бо вони не усвідомлюють, що хтось маніпулював їхнім розумом... Всі вони висиплють на вже зайнятих німцями й росіянами територіях, як армія розлючених мурашок, повстануть і почнуть вбивати. Ні, це не буде бездумний амок! Вони знайдуть приховані склади зі зброєю, в них прокинеться інстинкт, який буде підказувати, як вбивати. Тоді на спантеличені, перелякані підрозділи ворога вдарять наче бич божий наші війська. Ті, які ми досі берегли, за підтримки цивільних, людей, для яких кожна істота в чужому мундирі буде смертельним ворогом...

-- Але навіщо Ви мені про це розповідаєте, Коменданте? – запитав заїкаючись Кроне.

-- Бо я хочу зробити це! Я ледь не зробив цього ще вчора! Бо мене підштовхує переконання, що проти такої величезної переваги ворога

при зраді союзників, потрібно битися любими доступними методами, до кінця. Мене закликають генерали, спокушує, а точніше, спокушував донедавна Наркєвич... Коли я підключений до тієї апаратури, -- Пілсудський вказав на обплутаний кабелями прилад, що стояв у кутку. -- Я чую шепіт, солодкий, спокусливий... Проте десь, в глибині душі... в мене закрадаються сумніви, бо навіть якщо ми переможемо, коли переможемо, -- відразу поправився він. -- хто залишиться, щоб насолоджуватися перемогою? Чи до людей повернеться здоровий глузд? Чи мені судилося стати правителем залитих кров'ю, проте не здобутих руїн, заселених недобитками колись чисельного народу? Як мені дивитися в очі вцілілим, тим, заради кого я колись ризикував життям, щоб врешті-решт забрати в них все, що для них дороге. Допоможи мені, Ясю, -- простогнав. -- Бо це божевілля можна припинити тільки одним способом. Якщо не зможеш сам, то хоч залиш пістолет...

Блідий, як небіжчик, Кроне відступив на крок, механічно поклавши руку на кобуру пістолета. Пістолета, якого ніхто в нього сьогодні не забрав...

-- Коменданте! -- вигукнув він розпачливо. -- Повинен бути якийсь інший вихід!

-- То знайди його, -- прошептав Пілсудський. -- Знайди його... Але швидко, бо за кілька хвилин зміна варти.

***

Кроне непевним рухом висипав на стіл понад десяток набоїв до Кольта М1911 і перебирав серед них, наче не міг вирішити, який вставити в магазин, що вмщував сім патронів. Бо його потрібно було дозарядити -- зараз в ньому було тільки шість... Пальці офіцера з любов'ю пестили метал, обличчя застигло в байдужому виразі. Скидалося на те, що "двієчник" чогось чекає. Він чуйно підвів голову, почувши раптовий тупіт на сходах, блискавичним рухом зарядив і зняв з запобіжника пістолет, однак, замість направити дуло в бік дверей, вільно опустив руку з пістолетом. Коли галаслива компанія перейшла на поверх вище, він повільно, вагаючись приклав холодну сталь до скроні. Спочатку боком, немов хотів охолодити розпалену голову, потім знайшов дулом вразливий пункт, за три сантиметри від вуха.

Задзвонив телефон. Здавалося, що дивно приглушений звук, який повільно розливався у повітрі, доходив з-під води. Кроне підняв

слухавку, не представившись і не вимагаючи цього від особи, яка порушила його спокій.

-- Ясю, це ти?! – обізвався занепокоєним тоном Бретцель. – Негайно зникай з квартири, найпізніше за пів години вони будуть в тебе!

-- Мені не дуже хочеться втікати, -- відповів Кроне.

-- Вони застрелять тебе на місці, -- попередив його приятель. – Такий в них наказ. Щоб ти не міг нікому розповісти про “Ловця Душ”.

-- Отже, ти знав?

-- Так. І якби я не був таким боягузом, то зробив би те, що ти. Давно тому.

-- Ти не боягуз, -- відповів Кроне. – Просто, ти не був впевнений. Як я... Зараз я думаю, що ми з Комендантом раптово запанікували, як два дівчиська. Нехай би загинуло кілька десятків тисяч...

-- Кілька десятків?! – фиркнув Бретцель. – Швидше кілька сотень. А може кілька мільйонів...

-- Не зрозумів?

-- Немає часу, втікай!

Кроне не сперечався, але й не припинив розмову. Чекав.

-- Гаразд, -- обізвався нарешті його шеф. – Уяви собі таку ситуацію: десятки, може сотні тисяч цивільних безжально винищують захоплених зненацька солдатів ворога, звичайно серед них теж будуть вбиті та поранені, адже ті професіонали, вони будуть захищатися, але атаку підтримують наші сили, загалом перемога наша. Тимчасово. Ти задумувався, що буде далі? Можна навіть припустити, що ми повернемо свої території, але залишаються підкріплення, військові резерви, інші армії... Людський потенціал ССРСР і Німеччини значно більший від нашого... Зараз наша армія це недобитки, недавно мобілізовані шмаркачі, що не нюхали пороху, а після використання “Ловця”, вона перетвориться в невідому кількість агресивних ідіотів... І тоді почнуться сходи. Бо ми не в стані перемогти наших ворогів, не в довгостроковій перспективі. Але ми також не очікуємо, що “Ловець Душ” їх переможе...

-- Не зрозумів?! – гаркнув Кроне.

-- План передбачає вживати цей прилад кожного разу, коли прорветься ворог... Він не захопить промислових центрів, міст, не окупує їх. Не використає цивільного населення до праці, не знищить

його національну самосвідомість, не підкупить його. Бо кожного разу “Ловець Душ” відправить до бою всіх здатних не стільки носити зброю, як вбивати. Отже, ворогу залишиться вбивати всіх цивільних: жінок, дітей, старих... Буде знищено будинки, фабрики, фермерські господарства... Він здобуде тільки всіяну трупами безплідну землю, руїни міст і сіл. Тож, перш ніж ворог дійде до Варшави, він зрозуміє, що ця війна не вигідна, вона не принесе трофеїв, перемоги, бойової слави. І тоді, тільки тоді, він відступить...

-- Чому Комендант мені не...

-- Зараз не час на порожні дискусії! – різко перебив його Бретцель.
– Може не встиг, може йому було соромно, хтозна?

-- А Наркевич... Як він допустив, щоб створили таке... страхіття?

-- Він просто пішов у напрямку, вказаному німцями, не передбачивши наслідків, бо і як? Вони значно перевищили його очікування, не забувай, що ми не в стані передбачити всіх одичних процесів, принаймні не так, як розуміємо магнетизм чи електрику. Це щось з іншого виміру...

-- Він не протестував?

-- Коли зрозумів, спробував знищити апаратуру, зараз сидить в Л-125...

-- Гарзд, -- зітхнув Кроне. – Що мені робити?

-- Тікай! Негайно виїжджай на схід, там щось відбувається, від вчора замовкли всі радіостанції, в тебе буде більше шансів.

-- Якщо росіяни прорвали фронт...

-- Не прорвали, -- запевнив його Бретцель. – Я сказав, що ми не ловимо жодних передач, совіцьких теж. Одна суцільна тиша...

-- Що з Ростоцьким? Бо я залишив його неприємним.

Від мовчанки, яка запанувала в слухавці, в Кроне кров захолола в жилах.

-- Не кажи, що він теж...

-- Мені дуже прикро, Янку, він не вижив, ти розчавив йому горлянку. А зараз ми дійсно повинні попрощатися, пам'ятай: в тебе залишилося двадцять хвилин...

“Двієчник” автоматично виглянув у вікно і кинувся пакувати валізу. Що потрібно для виїзду в нікуди? В невідоме? Для людини, яка втікала вже не раз, була на волосинку від смерті, це нагадувало щоденний,

звичний, як чищення зубів ритуал – трохи одягу і харчів, намет, зброя з набоями, бінокль...

Кроне вирвав з підлоги дві дошки, видобув з криївки дробовик і загорнувши його в покривало, кинув на килим поряд з солідною, шкіряною торбою. Відчинив схований за картиною сейф, витягнув стіс доларів і пачку фальшивих документів, після коротких роздумів поклав у багаж мішечок золотих монет. Як би не закінчилася війна – золото залишиться універсальною валютою... За мить він вже збігав вниз, перестрибуючи через три сходинки. Швидким кроком перетнув подвір'я, вийшов на сусідню вулицю, розглянувся за якоюсь машиною. Свою він волів залишити перед будинком. Поблизу ресторану з дансингом стояло кілька автівок, найбільш перспективно виглядав Сітроен *15-Six*. Щоправда, навколо крутилися люди, однак жоден з них не звертав особливої уваги на паркінг, а в Кроне не було часу на делікатність. Прикладом загорнутого в покривало вінчестера він розбив шибку – на щастя звук розбитого скла розчинився у вуличному гамі – відчинив двері й сів у машину. Скориставшись набутим у розвідці вмінням, він завів мотор і поїхав, поступово набираючи швидкість.

Виїхавши за межі міста, Кроне розслабився – тут переслідування було малоімовірним. Розміщені вздовж дороги постові не мали радіостанцій, а жоден кур'єр зі штабу його не обжене. Тільки поблизу фронту на нього могли чекати... несподіванки. Однак, Кроне не мав наміру добиратися аж до прифронтної зони – її надто добре пильнували жандармерія та льотні кавалерійські патрулі. Він вважав, що найкраще буде зачaitися за сто кілометрів від лінії фронту, на краю якогось лісового комплексу, і з криївки спостерігати за околицею. Навіть якщо росіяни прорвуть оборону, міне багато часу перш ніж хтось прочеше ліс. Полювання за недобитками – справа тилкових підрозділів, головні сили будуть переслідувати побитого ворога, наступати у визначених штабом напрямках...

Що далі? Він не знав. Він міг би відступити, скориставшись розривом між першою та другою хвилею російських військ, заховатися в якомусь забитому дошками селі здаля від гулу війни, або навпаки – затесатися в натовп в будь-якому з більших міст. З допомогою прихопленого з дому комплекту документів він без проблем міг виправдати свою присутність і тут, і там. Був також інший, значно

ризикованіший, хоч дуже привабливий варіант. Росія... Якби йому вдалося продертися через лінію фронту – безлад, який безсумнівно буде супроводжувати поспішне переслідування польських підрозділів, що відступатимуть, повинен це полегшити – він міг направитися вглиб СРСР. Там його не шукатимуть не тільки свої з “Двійки”, але й переможці, які безперечно невдовзі почнуть полювання на працівників служб, з якими вони воювали останніх двадцять років...

Коли настала ніч, він з'їхав з асфальтованої траси на лісову доріжку, на якій ледь вміщувалася машина, і зупинився в заростях розлогих ялин. Щоправда, він сумнівався, що його шукатимуть з повітря, однак, спрацювали роками треновані рефлексії, практика. Хмиз був сухим – наслідок винятково спекотного останніми тижнями літа – тож він без проблем розпалив невелике багаття, заварив чаю і підкріпився шматком вже черствого хліба, загризаючи ним одну з понад десятка, прихоплених з дому, консервів. Скрегіт багнета об бляшанку, запах диму змішаний з ароматом лісу, навіть змучені м'язи, все це нагадувало йому часи двадцятирічної давності. Тільки він вже не був молодим, сповненим запалу поручником, а цинічним, понад сорокалітнім чоловіком. Його не переповнювало бажання битися з ворогом – він знав, що так чи інакше загарбники переможуть. Він не міг навіть знайти втіхи у почутті братерства, свої переслідували його немов скажену собаку. Що й не дивно – він залишив після себе мертвого Коменданта і труп молодого, перспективного офіцера, у якого несподівано, безжально відібрав життя, не залишивши жодного шансу на захист. І все це щоб уникнути катастрофи, схожої на кошмар, що наснився жорстокому богу. Нереальної, такої, яку неможливо охопити розумом, хтозна, чи не вигаданої...

Кроне прокинувся задерев'янілий, у вологому від роси вбранні, з долонею на рукоятці пістолета – вочевидь заснув відразу після вечері. Перш ніж встати з землі, він доволі довго вивчав запахи й звуки, що доходили до нього, шукав у них фальшиві нотки, проте ніякої загрози не відчув. Тихо лаючись, виконав кілька гімнастичних вправ, щоб розігріти змерзле тіло, нарешті розпалив вогонь. Справа була ризикованою, бо ранкова імла не приглушувала запахів, але Кроне вже давно навчився, що потрібно користатися нагодою – зараз він міг заварити собі каву, наступної може не випити ніколи... Гарячий, запашний напій і поживна, хоча дещо жирнувата консерва вгамували

голод і відігнали викликаний холодом озноб. Кроне зібрав намет, завів машину і поїхав у бік траси. Він сподівався, що йому вдасться проїхати ще кілька десятків кілометрів – східна лінія оборони впиралася в Буг, до прифронтової зони залишився ще шматок дороги. Щоправда, йому кортіло поповнити запаси бензину, купити трохи хліба, але якщо рапорт про його втечу дійде до передових частин, ті обов'язково прочешуть околицю. Краще не ризикувати, що хтось його впізнає і направить групу переслідування на вірний шлях. Він давав собі ще три години – потім йому доведеться залишити машину і подорожувати пішки.

***

Замаскований зрізаними гілками намет було важко зауважити з більшої, ніж кілька метрів відстані, однак, про всяк випадок Кроне розташував табір в глибині лісу. Сам більшу частину дня сидів на гілці розлогого дуба, спостерігаючи в бінокль, що відбувалося навколо. Прямо, за якихось півтора кілометра від пагорба, на якому він розташувався, проходила траса. Заповнена підрозділами, що поспіхом відступали. Всупереч очевидним висновкам, цей масовий відхід не нагадував втечі переможених військ, не було чути звуків бою, солдати виглядали на нервових, а навіть переляканих, проте вони не виставили спостережних постів, щоб попереджати про ворожі літаки чи танки. Так, наче те, чи вони врятуються від небезпеки, залежало виключно від щастя і швидкості. Артилерія, улани, піхота – навіть найбільш елітні підрозділи рухалися гарячково, нервово спостерігаючи за горизонтом, але не залишали спорядження, не розбігалися, проте не виказували жодного наміру стати до бою, затримати переслідувачів... Все це було неможливо зрозуміти. Під вечір з'явилися перші мародери – серед них, оце так несподіванка, також в російських мундирах. Кроне ще раз навів бінокль на різкість і направив його на високого солдата, який оглянувшись позад себе, помчав у бік лісу, направляючись прямо на пагорб. Не дивлячись на вечірні сутінки було чітко видно форму шолома на голові втікача. Безумовно російський.

Кроне зісковзнув з дерева, став спиною до стовбура, стискаючи в руці вінчестер. Незабаром він почув поспішні кроки і важке дихання солдата. Почекав, поки той пройде повз нього, тоді копняком під коліно збив з ніг.

-- *Лежать!* – гаркнув, побачивши, що повалений намагається встати.

Підігнаний не надто делікатним поштовхом, полонений перекотився на спину і вдивлявся у Кроне божевільними від страху очима. Він мав на собі закривавлений мундир російського піхотинця.

-- Ти хто? Чому втікаєш? – запитав Кроне.

Росіянин пробелькотів щось нерозбірливе, а тоді істерично заривав.

-- Що з твоїм підрозділом?

-- Нема вже мого полку, танки згоріли, палали люди...

Здавалося, що запитання поставлені російською, дещо заспокоїли солдата, хоча кілька разів тільки чобіт “двієчника” на його горлі не дав йому втекти. Полонений зовсім не звертав уваги на приставлене до його грудей дуло вінчестера. Так, наче в нього були гірші проблеми... Кроне намагався продовжити допит, але єдиною реакцією росіянина були розпачливі спроби зірватися з землі. Усвідомивши, що більше нічого не дізнається, ткнув його дулом в сонячне сплетіння і перевернувши знов на живіт, схопив за край шолома, шарпнув енергійно назад. Хруст зламаного хребта пролунав не голосніше, ніж звук тріснутої під каблучком гілки.

Старанно обшукавши труп, Кроне затягнув його в зарості. Трофеї були не надто вражаючі – в кишенях вбитого він знайшов тільки бинт, розпочату пачку сухарів, кілька жіночих ювелірних прикрас і золоту каблучку з написом “1938 – Я.М. на вічність”. Він викинув намисто і якісь сережки, але – подумавши – надів на палець каблучку. Було б ідіотизмом не скористатися нагодою, адже один з комплектів документів Кроне був виписаний на Яна Мазурка.

Готуючи вечерю, він намагався не думати про незнайомого власника каблучки, для якого вічність тривала неповних два роки, проте золота дрібничка дивно подразнювала середній палець, хоча й не була надто тісною. Кроне сподівався, що вона, чи він загинули швидко і без болю, а робітничо-селянській армії не вистачило часу, щоб отримати від того задоволення...

Ніч була винятково холодною і хоча офіцер вкрився передбачливо прихопленою ковдрою, йому докучав озноб, який змінювався кошмарами, його часто будили таємничі звуки лісового життя. Вранці йому не хотілося снідати, він тільки випив кави, заправленої краплиною коньяку. Сполоснувшись в струмочку, що тік неподалік, він

вирішив підійти до траси. Він хотів оглянути покинуте втікачами спорядження, а також здобути трохи кори верби. Та остання – а на узбіччі дороги росли верби, впереміж з тополями – повинна усунути постійний озноб і запобігти ймовірній хворобі. В теперішній ситуації навіть звичайна застуда могла йому дорого обійтися. Кроне пам'ятав, як один з його друзів потрапив в руки НКВД, перебуваючи в чудово виконаній криївці за фальшивою стіною. Через нещасливий збіг обставин, під час обшуку в будинку на нього напав приступ кашлю...

Всівшись на гілці дуба, яку він використовував для спостереження, Кроне побачив, що доки сягало око траса була порожня. В бінокль він зауважив гармату, що стирчала в канаві, вози з артилерійськими набоями й розкинуті по траві невеличкі пакунки. Може в них знайдеться щось корисне? Йому були потрібні харчі, ліки, а навіть чоботи – ті, в яких він виїхав не годилися для прогулянок по вибоїстих дорогах. За тиждень, чи два вони розлізуться. Вбитий росіянин носив взуття принаймні на два розміри менше, Кроне був змушений шукати далі, тим більше, що не відомо, як довго йому доведеться втікати. Врешті-решт було потрібно в'яснити причину дивної поведінки фронтівих підрозділів. Чому частини, які ще становили певну бойову силу, відступали, навіть не намагаючись приготувати засідку, прикрити відступ? З того, що бачив "двієчник", виникало, що солдати зберегли елементарну дисципліну, відступали організовано, просто в цьому всьому відчувалася якась незрозуміла паніка. Може покинуті втікачами речі допоможуть йому розв'язати цю загадку?

Без поспіху, з готовим до пострілу вінчестером, прикриваючись кущами й поодинокими деревами, він почав наближатися до траси. Тільки зараз він зауважив, що тиша аж дзвенить у вухах – замовкли навіть птахи. Закусивши губи, витягнув бінокль і ще раз перевірів дорогу – порожня. Не дивлячись на це його інстинкт бив на сполох, Кроне не залишало відчуття, що небезпека поряд. Після коротких роздумів він побіг в бік покинутої гармати, якщо втікачі залишили щось корисне, то саме там. Проте на возі біля стодвадцятиміліметрової гармати Шнайдера були тільки набої, а в траві навколо валялися порожні скриньки від боєприпасів до кулемета. В аптечці, ще лежала під кущем ліщини, він знайшов тільки пляшечку йоду. Кроне сердито вилаявся і перейшов на другий бік траси – там принаймні він здобуде кору верби, гіркий настій повинен відігнати хворобу. Тоді він відчув це – аромат дивних, важких парфумів, змішаний з запахом жіночої шкіри, чи то волосся? Бентежний і чуттєвий, а в той самий час якийсь інший, чужий, він не викликав еротичних асоціацій. Кроне блискавично повернувся, вбив дуло пістолета в живіт жінки, що стояла в нього за спиною.

-- Тільки не застрель мене, Йогане, -- попросила вона усміхаючись.

Кроне закліпав – постать незнайомки то з'являлася, то зникала, ранила й втомлюючи погляд, в неї було звичайне обличчя тридцятирічної жінки, яке інколи змінювалося в подобу істоти, вигляд якої було важко описати, але вона западала у пам'ять немов знак, випалений розпеченим залізом, викликаючи почуття туги і ледь не язичницьке поклоніння.

-- Ти хто? – прохрипів він крізь стиснене горло, опускаючи пістолет.

-- Ти ж впізнав мене, Йогане. Повинно минути трохи часу, перш ніж ти це признаєш, проте врешті-решт ти не зможеш вдавати, що забув, що не бачиш зв'язку...

Кроне втупив очі в землю, намагаючись заспокоїти дихання. Вид незнайомки викликав у нього майже фізичний біль.

-- Це мине, -- обізвалася вона, немов читаючи його думки. – Кілька днів і ти звикнеш.

-- Ти хто? – повторив він вперто. – Як тобі вдалося підкрастися? Я не бачив і не чув тебе, тільки запах...

-- Подумай про Мінськ, -- підказала вона. – Про "Агонію".

В нього немов обрушилася стіна, яка відгороджувала його від спогадів: "Агонія"... Контакт з чужою свідомістю машини-немашини, страх від зіткнення з істотою грізнішою від бенгальського тигра, здивування, коли кати з ОГПУ почали вмирати через дивний каприз чужої... істоти, бо аж ніяк не апарата?

-- Це ти... тоді...?

-- Я, -- підтвердила вона.

-- Ти не машина?

-- Ти що! – жінка легко скривилася.

Кроне глянув краєм ока, вона вже не змінювалася так, як раніше, хоча її постать все ще легко мерехтіла.

-- Що там трапилось?!

-- Я поясню тобі, що зможу, але може давай повернемося в твій табір. Бо в тебе є табір, правда? Крім всього іншого я страшно голодна.

-- Здається я збожеволів, -- пробурмотів Кроне. – І як це розуміти: "що зможу"?

-- Не поспішай, Йогане, -- зітхнула незнайомка. – Давай поступово... Почнемо від одичних апаратів.

-- Так?

-- Ти задумувався, чому одичну енергію неможливо виміряти? Як, наприклад, електрику?

-- Я не фахівець! Навіть Наркевич... -- офіцер замовк, ніби тільки зараз до нього дійшло те, що він вже давно знав.

-- Закінчи, будь ласка.

-- Навіть Наркевич не надто орієнтувався, як це працює...

-- Ніхто не орієнтувався, -- уточнила незнайомка. – Те, що колись написав фон Райхенбах це маячня.

-- Отже, одичної енергії не існує? – запитав Кроне.

-- Скажімо, існує щось, що ви назвали одичною енергією. Але вона не походить з вашого світу... Ви її вкрали, і вам доведеться дорого за це заплатити. Дуже дорого, -- сказала вона діловито, без сліду будь-яких емоцій.

-- Ти пиздиш, як та "Марсіанка" з Л-125, -- гаркнув виведений з себе Кроне. – Це означає...

-- Я була тією "Марсіанкою", -- безцеремонно перебила вона. – Я не могла втриматися, мусила тебе побачити. Хотіла перевірити, як ти

собі даєш раду. А якщо йдеться про мої знання... Що ж, я походжу звідти.

-- Звідки?!

-- Зі світу, з якого ви вкрали енергію. Сподіваюся, твій табір вже близько, -- пробурмотіла вона, продираючись крізь хащі. – В мене ноги болять, -- повідомила, капризно надувши губи.

Кроне глянув на неї гостро – страх, який він щойно відчував, зник, вочевидь, його підсвідомість вважала – хоч Бог знає на якій підставі, що небезпека минула, проте невитравна чужість жінки ще дражнила. Рухи незнайомки були дивно запізнілими, виконаними з явним ваганням, так, наче їй доводилося усвідомлювати їхній сенс, в голосі – він зауважив це тільки зараз – з'явилися звуки, які було важко описати. Кроне непомітно збільшив дистанцію, поклав палець на спусковий гачок.

-- Хочеш, щоб я повірив, що ти якась вища істота? – він скептично підняв брови.

-- Вища? Тільки в певному сенсі, -- відповіла вона, зі стогоном сідаючи на траву. – Я мушу відпочити. Маєш щось поїсти? В мене живіт болить з голоду...

Здивування в голосі жінки змушувало задуматися, скидалося на те, що її вразило те, що вона мусить щось з'їсти. “Двієчник” мовчки дав їй шматок сухаря. Невдовзі незнайомка впоралася з закускою, незграбним жестом витерла рот і зітхнувши, звернулася до офіцера.

-- Я спробую тобі це розтлумачити, -- сказала. – Однак, не очікуй надто багато, я можу пояснити те, що знаю, тільки приблизно. Певних термінів просто не існує, не стільки в тій чи іншій мові, як у вашій свідомості. Щоб описати будь-який з них, мені потрібно більш-менш тридцять років... Повір мені, я про це думала.

Вона рішучим жестом зупинила Кроне.

-- Уяви собі, що всесвіт це океан. У цьому всеокеані плавають собі поодинокі світи у вигляді... скажімо, напівпрозорих бульбашок. Час від часу ці бульбашки наближаються до себе, якщо якась... істота, що живе на них, має виняткові здібності, то може зауважити невиразні обриси того, що знаходиться в сусідній бульбашці-світі. Провидці, пророки, маги... Буває, що ці світи з'єднуються між собою... стінками. Причини цього явища не мають значення: припливи, хвилі, течії... Не важливо, що це спричинило, головне – наслідки. В ту мить, коли

відбувається зіткнення світів, головним фактором стає... архітектура. Бо світи утворюють певну систему: стикаються між собою, інколи один знаходиться над іншим. Таким чином “підлога” бульбашки-світу, що знаходиться зверху, торкається “стелі” нижнього всесвіту. “Надсвіт” нічим не кращий! – особливо наголосила вона. – Просто він знаходиться на вищій... екзистенціальній площині. Так, як хтось, хто живе на другому поверсі, не обов’язково мудріший чи багатший від мешканця першого поверху. Різниця... архітектурна. Вона виникає з рівня будинку, а не етичної сфери, чи рівня цивілізаційного розвитку. А зараз найголовніше, вважай Йогане! Одичні апарати... фон Райхенбах висунув ідіотську теорію про неіснуючу енергію, однак, свої міркування він основував на тому, що написали маги і містики, ті, хто сягнув поглядом поза свій світ. Звичайно, це йому нічого не дало, неможливо налити з порожнього, неможливо використати енергію, якої не існує. Проте коли відбувся контакт... Саме тоді Наркевич скористався частково правильними міркуваннями тих, хто знав, дійсно бачив щось з-поза вашого всесвіту, створив апаратуру, яка хоч і опиралася на помилкові ідеї, працювала. Вона пробила “стелю” вашого світу і “підлогу” мого, спричинила витік того, що ви називаєте одичною енергією, а що насправді краще порівняти зі звичайною водою. Всі ваші апарати діяли, бо ви спритно використовували воду, що була зі “стелі”, як рушійну силу для розмаїтих приладів. Тільки, що з розвитком наступних проєктів, оголошенням наступних винаходів, діри, які ви зробили в бульбашці “надсвіту” збільшувалися і через деякий час через них можна було просунути руку чи голову, потім почали запливати маленькі... рибки, мешканці мого світу, потім акули... І з цього все почалося, -- вона знизала плечима.

Кроне сидів, уважно слухаючи, хоча й без особливих емоцій – він не вірив жодному слову незнайомки, проте, час від часу нервово розглядав по боках. Його не залишало враження, що десь відразу за його полем зору щось відбувається, що він отримує сигнали, яких не здатен розібрати, хоча вони інформують про щось важливе.

-- Ти чуєш сплеск, а точніше багато сплесків, -- повідомила незнайомка, побачивши його збентеження.

-- Сплеск?!

-- Через діри між моїм і твоїм світом сюди пробираються різні істоти, їхню появу, перехід з одного до іншого... моря, супроводжують

певні звуки. Твоє сприйняття ще не здатне правильно їх ідентифікувати.

-- А колись буде здатне? – запитав іронічно офіцер.

-- Тоді, в Мінську, я простягнула руку крізь діру поміж світами й дещо змінила... Заблокувала твій розум і покращила сприйняття. Ну, не тільки сприйняття, але цього я тобі не поясню, не можу.

-- З якою метою?

-- Для вас це перший контакт, при якому можливі відвідини, принаймні такі масштабні, бо зближення світів відбувається доволі часто, інколи хтось прослизне. Субстанція стінок світів, що стикаються – пориста. Для нас... Ми багато разів натикалися на “підсвіти”, на які можна було подорожувати. Ми знаємо, що робити... Наше море тісне, малі рибки не мають куди втекти від хижаків, ті своєю чергою невпинно воюють за територію для полювання, за виживання. Ніхто, ну, майже ніхто не доживає своїх днів. Тому ми скористалися шансом. Спочатку через бар’єр проникли маленькі рибки, що втікали від маленьких хижаків, потім більші, нарешті акули... Пам’ятаєш ту дівчинку, що тебе скалічила? Це була дрібнота, якась плітка, чи може... -- вона на мить замислилася. – шпротина? Маленька, але зубата.

-- Звідки ти взагалі про неї знаєш?!

-- З часів Мінська наші свідомості існують поряд, просто в мене більше досвіду в таких ситуаціях.

-- Чудово! – гаркнув Кроне. – Отже, наша планета стане полем бою поміж вами?!

-- Звичайно, але і ви теж не такі вже беззахисні. В нас є... здібності, які можуть здивувати вас, але ми не безсмертні. Ні тут, ні в себе. Якщо загине наш... господар, ми помremo. Тому я обрала тебе.

-- А детальніше?!

-- Поговоримо в дорозі до табору, -- вирішила вона, встаючи з землі. – Мені потрібно поспати й щось з’їсти. Я маю на увазі конкретну їжу...

-- Ти не можеш клацнути пальцями й...

-- Заради Бога, Йогане! В мене тіло звичайної жінки і я повинна дбати про нього, -- перебила вона його.

Кроне пішов попереду, прокладаючи дорогу через зарості, вів до табору. Офіцер повернувся до незнайомки спиною, не до кінця

впевнений, що вона на нього не нападе, з іншого боку він не думав, що буде для неї особливо грізним противником. Якщо вона вважала опановану чужою істотою дитину – ту саму, яка втерла носа найкращим агентам поліції та ледь не позбавила його життя – дрібною рибкою... Не дивлячись на це, напружені до болю м'язи спини вказували, що його організм і далі отримує суперечні сигнали: загроза, безпечно, загроза.

-- А ти хто в цій іхтіологічній класифікації? – обізвався він нарешті.

-- Акула, -- відповіла вона не задумуючись. – Ні, я не найбільший хижак, але моя зброя – розум, а не тільки... зуби. Тому доволі швидко зрозуміла, що без допомоги когось такого, як ти, я довгий час буду немічною. Це не мій світ, я не знаю його загроз і можливостей. Але якщо ти мені допоможеш, я зможу захопити достатньо мисливських територій, щоб приготуватися до приходу сильніших конкурентів. І мати шанс в боротьбі з ними.

-- Я так розумію, що мої плани не мають значення? – кинув насмішкувато Кроне.

-- Твої плани? – вона пирснула. – Твій світ завалився, ти вже знаєш, що фронту немає? Багато рибок, опинившись з вашого боку, відразу почали вбивати. Поляки, німці чи росіяни, за тиждень чи два організована влада перестане існувати й запанує хаос. Розпочнеться велике полювання... У тебе немає вибору, Йогане, я твоя єдина надія на виживання.

Певний час тишу переривав тільки тріск галузок під ногами незнайомки. Не дивлячись на те, що жінка могла рухатися безшумно – як довела це раніше біля траси – з невідомих причин зараз вона цим не переймалася.

Нарешті вони дійшли до тимчасового табору.

-- Чим хата багата, -- буркнув Кроне, вказуючи з перебільшеною шаною намет. – Звичайно, я зараз збудую якесь шатро для себе, щоб ти не відчувала незручностей...

Йому відповів вибух сміху.

-- Я не жінка, Йогане, а принаймні не в твоєму розумінні цього слова, -- відповіла вона, його слова явно потішили її. – Я вибрала це... тіло з багатьох причин, також тому, що його власниця, за професією вчителька, віддала в моє розпорядження свій розум, а це дозволяє мені краще орієнтуватися в цьому світі.

-- Віддала? – в голосі офіцера пролунала іронія.

Він розпалив вогонь і закип'ятив воду на чай.

-- Віддала, -- підтвердила рішуче незнайомка. – З вашої точки зору ми – форма енергії, кожен з нас це свідомо особистість оточена енергетичним полем, щоб описати його у вас немає термінів. Тому ми так легко можемо... розміститися у вас у...

-- Мозку? – підказав він.

-- Ні, швидше в свідомості, мозок це тільки один з її вимірів. Найбільш фізичний. Так от, -- продовжила вона. – ми повинні отримати запрошення. Стукаємо, поки хтось нам не відчинить. Або не викличе... Бачу, ти починаєш мені вірити, -- додала, окинувши Кроне пильним поглядом.

-- Може, -- відповів він шорстко. – Може.

Він додав цукру до чаю і подавши своїй гості чашку гарячого напою, кількома рухами багнетом відкрив консерву.

-- Трохи жирна, -- зауважив. – Але в нашій ситуації це і так розкіш.

-- Ми здобудемо кращу їжу.

-- Вбиваючи?

Певний час вона мовчала, спокійно придивлялася до нього.

-- Не обов'язково, -- сказала нарешті. – Однією з моїх... властивостей є те, що я викликаю захоплення. Приманка така... І ти закохаєшся, Йогане, -- прошепотіла. – Я буду для тебе наче кокаїн. Через певний час ти відкриєш, що потребуєш мене щораз більше і більше... Як я вже сказала: я не жінка, проте моя... особистість більше нагадує жіночу ніж чоловічу. Ну, і я намагалася полегшити тобі завдання, -- додала насмішкувато.

Кроне глянув на співрозмовницю з німим запитанням в очах.

-- Бо уяви собі, як би ти відреагував, побачивши, що закохуєшся в чоловіка...

Офіцер потер обличчя втомленим жестом, не оцінив жарт.

-- Отже, я буду рабом? – запитав гірко.

-- Ні в якому разі! – запевнила вона рішуче. – Ти будеш моїм ментором, провідником, братом по зброї... може другом, -- закінчила тихше. – Ти залежиш від мене, але і я залежу від тебе. Разом ми будемо протистояти хаосові й переможемо або помремо. Разом.

-- Та жінка... -- почав він. – Та, чию свідомість ти захопила. Чому вона тобі це дозволила? Що ти дала їй взамін?

-- Те що завжди: помсту, почуття безпеки, надію на виживання.

-- Помсту?

Вона потягнулася в складки сукні й кинула на траву закривавлений, кухонний ніж.

-- Кілька солдатів погралися з нею, -- пояснила байдуже.

-- Яких солдатів?

-- Ти хочеш знати чи вони мали зірки чи орлів на кашкетах? Пробач, я не звернула уваги, -- відповіла незнайомка холодно. – Було б добре, якби і ти зрозумів, що це вже не має найменшого значення. Країн, армій, організацій більше немає. Є тільки “ми” й “вони”. Та вчителька... Я дотримала слова, а вона віддала мені своє тіло і вирішила ділити зі мною розум. Я не розчавила її, хоча й могла. Вона спокійна і відчувається в безпеці, -- закінчила вона.

-- Як ти мене знайшла? Адже це була не випадковість?

-- Ні, коли я тебе... позначила, то стала... -- вона замовкла, шукаючи відповідний термін. – свідомо тебе, включно з тим, де ти. Це важко описати, але ж ти не мусиш шукати свою руку, ти відчуваєш її... Тоді, у в'язниці, я не перелила всю свою особистість у свідомість свого... попереднього господаря, не було такої потреби. Ця... процедура має певні обмеження: якщо я цілковито з'єднаюся з якимось тілом, це дозволить мені використовувати всю його силу, всі його здібності, але смерть, фізична смерть “носія” призведе до моєї загибелі. У випадку, коли я зроблю це частково, не проникаючи до кінця, то буду слабою, але в безпеці. Це дає можливість швидко залишити ту форму. Зараз я тут ціла, зіграла ва-банк...

Його мучили запитання, сотні запитань, але може саме тому, що їх було так багато, він не міг вирішити, яке поставити. Знав, що кожне приведе до наступного. Тому він мовчав, вслухаючись в шум вітру, вдивляючись в незнайомку. Чужу і далеку, як зворотній бік місяця, а в той же час близьку, таку, що викликає довіру, як роками знайомий дотик пістолета. Кроне відчував, що його попереднє життя йде в небуття: друзі, установи й особи, яким він присягав на вірність, цінності, яким він був вірний десятки років – все це ставало тільки спогадами, тінню минулого. Бо настало невідоме, неочікуване. На згарищах старого зароджувався новий порядок. Кроне не знав, не міг знати, яким він буде, але щодо одного в нього не було сумнівів – його сформує боротьба, криваве, безжальне зіткнення сил, які шукатимуть

для себе місця в новій реальності. В цьому не було нічого нового, нічого надзвичайного. Тому коли опустився вечір, він згорнув табір і став готовий в дорогу. Незнайомка відразу приєдналася до нього, вони вирушили користаючись нічною темрявою – солдат розбитої армії і акула. На них чекав цілий світ.

Кінець

Adam Przechrzta

Rekiny i małe rybki (Wilczy Legion – 8)

Переклад з польської -- полігНОТ

<https://www.facebook.com/pg/PoligNOT>

Заходьте на мою сторінку на Facebook і підписуйтеся, щоб довідуватися про нові переклади.